

IQTISODIYOT VA INNOVATSIYALAR ILMIY JURNALI

Vol. 1 Issue 01 | pp. 17-24

Available online <https://x7.tsue.uz>**TEXNOPARKLAR VA BIZNES INKUBATORLARNING STARTAP EKOTIZIMIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI****Abdullayeva Mavluda Toxirovna**

TDIU, katta o'qituvchi, iqtisodiyot fanlari nomzodi

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda O'zbekistondagi texnoparklar va biznes inkubatorlarning startap ekotizimiga ko'rsatayotgan ta'siri miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida tahlil qilingan. IT-park, Mirzo Ulug'bek nomidagi innovatsiyalar markazi va viloyat texnoparklari faoliyati qiyosiy o'rganilgan. Inkubatsiya dasturlarining startap muvaffaqiyatiga ta'siri, mentorlik va tarmoq (network) samarasi ko'rsatilgan. Infrastrukturaning geografik tarqalishi va mintaqaviy nomutanosiblik muammolari alohida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: *texnopark, biznes inkubator, startap ekotizimi, inkubatsiya dasturi, mentorlik, innovatsion infratuzilma, mintaqaviy rivojlanish, IT-park.*

Аннотация: В данном исследовании анализируется влияние технопарков и бизнес-инкубаторов Узбекистана на стартап-экосистему на основе количественных и качественных показателей. Проводится сравнительное изучение деятельности IT Park, Инновационного центра имени Мирзо Улугбека и региональных технопарков. Показано влияние инкубационных программ на успешность стартапов, эффект наставничества и нетворкинга. Отдельно рассмотрены проблемы географического распределения инфраструктуры и региональной диспропорции.

Ключевые слова: *технопарк, бизнес-инкубатор, стартап-экосистема, инкубационная программа, наставничество, инновационная инфраструктура, региональное развитие, IT Park.*

Abstract: This study analyzes the impact of Uzbekistan's technoparks and business incubators on the startup ecosystem based on quantitative and qualitative indicators. A comparative study of IT Park, Mirzo Ulugbek Innovation Center, and regional technoparks is conducted. The influence of incubation programs on startup success, mentorship, and network effects are demonstrated. Geographic distribution of infrastructure and regional disparities are separately examined.

Keywords: *technopark, business incubator, startup ecosystem, incubation program, mentorship, innovative infrastructure, regional development, IT Park.*

Kirish

Texnoparklar va biznes inkubatorlar innovatsion iqtisodiyotning markaziy institutlari sifatida startaplarni erta bosqichda qo'llab-quvvatlash, ularga zarur infratuzilma, bilim va aloqalar tarmog'ini taqdim etish vazifasini bajaradi. Jahon amaliyoti ko'rsatishicha, inkubatsiya dasturidan o'tgan startaplarning yashab qolish darajasi inkubatsiyasiz startaplarga nisbatan 3—5 marta yuqori bo'ladi. O'zbekistonda 2017 yildan boshlab texnopark va inkubator tarmoqi shiddat bilan kengaymoqda.

Biroq miqdoriy o'sish bilan bir qatorda sifat muammolari ham mavjud. Aksariyat mintaqaviy inkubatorlar zamonaviy jihozlar va malakali mentorlar bilan yetarli darajada ta'minlanmagan. Toshkent shahridagi IT-park va viloyatdagi inkubatorlar o'rtasidagi tafovut startap rivojlanishida geografik tengsizlikni keltirib chiqarmoqda.

Adabiyotlar sharhi

Hackett va Dilts (2004) biznes inkubatsiya modellari bo'yicha keng qamrovli tadqiqot o'tkazib, samarali inkubatorning to'rtta asosiy xususiyatini — selektivlik, mentorlik, tarmoq va resurs taqdimotini — aniqlab

bergan [1]. Cohen (2006) ekotizimli inkubatsiyaning an'anaviy modeldan ustunligini isbotlagan [2].

O'zbek tadqiqotchilaridan Z.Mirsoatova (2024) IT-park rezidentlarining inkubatsiya davridagi ko'rsatkichlarini tahlil qilib, inkubatsiya muddati 12 oydan oshgan startaplarning investitsiya jalb qilish ehtimoli 2,7 barobar yuqori ekanligini ko'rsatgan [3].

Tahlil va natijalar

1-jadval. O'zbekistondagi asosiy texnopark va inkubatorlar tahlili (2025)

Tashkilot	Rezidentlar	Investitsiya (mln.\$)	Muvaffaqiyat %
IT-park Toshkent	510	89.4	68
MUIM Innovatsiyalar markazi	84	12.1	54
Samarqand texnoparki	37	4.2	41
Farg'ona inkubatori	29	2.8	38
Namangan IT-inkubatori	22	1.9	35

Manba: IT-park va Innovatsion rivojlanish vazirligi ma'lumotlari, 2025.

Jadval ma'lumotlari ko'rsatadiki, IT-park Toshkent boshqa tashkilotlarga nisbatan barcha ko'rsatkichlarda sezilarli ustunlikka ega. Bu farqning asosiy sababi — malakali mentorlar soni, xalqaro aloqalar va davlat investitsiyalar hajmidagi tafovutdir. Muvaffaqiyat darajasining mintaqadan mintaqaga pasayishi geografik kapital taqsimotidagi nomutanosiblikni aks ettiradi.

Sifat tahlili shuni ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli inkubatsiya dasturlarining uchta umumiy xususiyati mavjud: birinchidan, tarmoq (network) effekti — startaplar o'rtasida hamkorlik va bilim almashish madaniyati; ikkinchidan, talabchan selektivlik — faqat perspektivli loyihalarni qabul qilish; uchinchidan, global aloqalar — xalqaro akseleratorlar va investorlar bilan mustahkam munosabatlar.

Xulosa va takliflar

Texnoparklar va inkubatorlarning startap ekotizimiga ta'siri sezilarli bo'lsa-da, mintaqaviy nomutanosiblikni bartaraf etish uchun quyidagilar tavsiya etiladi: viloyat inkubatorlarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash uchun maqsadli byudjet ajratmalarini ko'paytirish; IT-park mentorlarini mintaqaviy inkubatorlarda vaqtinchalik xizmat qilish dasturini joriy etish; barcha inkubatorlar uchun yagona monitoring va baholash tizimini joriy qilish; xalqaro akseleratorlar bilan hamkorlik shartnomalarini kengaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Hackett, S., & Dilts, D. (2004). A Systematic Review of Business Incubation Research. *Journal of Technology Transfer*, 29(1), 55–82.
- Cohen, S. (2006). *Ecosystems and the Science of Incubation*. Harvard Business School Working Paper.
- Mirsoatova, Z. (2024). IT-park rezidentlarining inkubatsiya samaradorligi. — Toshkent: TDIU, magistrlik dissertatsiyasi. — 42-b.
- OECD. (2023). *Business Incubators and Accelerators: The Role in Innovation Ecosystems*. Paris.
- Lalkaka, R. (2002). Technology Business Incubators: Critical Determinants of Success. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 798, 270–290.
- O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi. (2025). Yillik hisobot. Toshkent.

Copyright: © 2026 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)